Originalni naučni rad
UDK:343.1:343.9(47+57)
DOI:10.7251/ZND2601157S

PROCESNI DOKUMENTI, ROKOVI, TROŠKOVI PROCESA, PODNESCI I ŽALBE U KRIVIČNOM POSTUPKU RUSKE FEDERACIJE

Akademik prof. dr Miodrag N. Simović[20]

Prof. dr Vladimir M. Simović[21]

***Apstrakt**: U krivičnom postupku Ruske Federacije procesni dokumenti su procesni akti u kojima se evidentiraju radnje i odluke organa i službenih lica koja vode postupak u krivičnim predmetima. Oni se dijele na dvije grupe: zapisnici istražnih i sudskih radnji koji potvrđuju činjenicu sprovođenja, sadržaj i rezultate istražnih i sudskih radnji, te rješenja, koja mogu biti izražena u obliku naredbe, odluke, presude, zaključka. S druge strane, zastarni rokovi su vremenski periodi nakon čijeg isteka se ne primjenjuju pravne posljedice izvršenja krivičnog djela: lice se oslobađa krivične odgovornosti ili mu se ne izriče kazna. Uz to, podnesak u krivičnom postupku je molba podnesena radi što potpunijeg ostvarivanja svojih prava, kojim lice traži sprovođenje procesnih radnji ili donošenje procesnih odluka ili odustajanje od toga, a koji je upućen organu ili službenom licu krivičnog postupka koje ima odgovarajuća ovlaštenja. U radu se analiziraju pojam i vrste krivičnoprocesnih dokumenata; pojam, vrste i način računanja procesnih rokova; pojam, kao i način podnošenja, razmatranja i rješavanja podnesaka i žalbi u krivičnom postupku, te pojam, vrste i način naplate procesnih troškova. S tim u vezi, određuju se vrste dokumenata potrebnih za provođenje određene procesne radnje ili donošenje odluke, početak i završetak procesnog roka i razlika podnesaka i žalbi u krivičnom postupku. To podrazumijeva posjedovanje vještina sastavljanja procesnih dokumenata, primjenu odredbi zakona u dijelu koji uređuje procesne rokove, te postupanja po podnescima i žalbama.*

***Ključni pojmovi**: presuda, krivičnoprocesni rokovi podnesak, žalba, troškovi krivičnog postupka.*

---

[20] Redovni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, redovni član Evropske akademija nauka i umjernosti, inostrani član Ruske akademije prirodnih nauka, redovni profesor Pravnog fakultet Univerziteta u Bihaću, profesor emeritus, sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u penziji. E-mail*:* *msimovic@anubih.ba; https://orcid.org/0000-0001-5116-680X.*

[21] Sudija Vrhovnog suda Republike Srpske, redovni profesor Fakulteta za bezbjednost i zaštitu Slobomir P Univerziteta u Banjoj Luci. E- mail: *vlado_s@blic.net; https://orcid.org/0009-0002-9640-6488.*

PROCESNI DOKUMENTI: NJIHOV ZNAČAJ, VRSTE, FORMA I SADRŽAJ

U toku krivičnog postupka sud, tužilac, istražitelj, ovlašteni organ unutrašnjih poslova, ili predstavnik tog organa ostvaruju različite procesne radnje u propisanim formama utvrđenim zakonom. Bez obzira na to koliko dugo traje preliminarni istražni postupak, u bilo kojoj njegovoj fazi mogu biti potrebni podaci pribavljeni ranije u predmetu. U postupku po većini krivičnih predmeta učestvuje više različitih subjekata. Da bi se efikasno postupalo, oni moraju imati pristup podacima koje su prikupili drugi subjekti krivičnog postupka. Ti podaci moraju biti zabilježeni u određenom dokumentu čiji su sadržaj i forma propisani zakonom.

Radnja koju poduzme organ ili osoba nadležna za vođenje krivičnog postupka, a koja je utvrđena u procesnom dokumentu, naziva se procesni akt (*процессуальный акт*).

*Vrste procesnih dokumenata, njihov sadržaj i form*a

U fazi preliminarnog istražnog postupka, u skladu sa Zakonikom o krivičnom postupku[22] (ZKP RF), sastavlja se više različitih vrsta procesnih dokumenata (*процессуальных документов*) koji se, uslovno rečeno, mogu podijeliti na obavezne (osnovne) i fakultativne (pomoćne).

Obavezni dokumenti (*обязательные документы*) su oni koji se sastavljaju u svakom krivičnom predmetu od strane organa unutrašnjih poslova, službenika organa unutrašnjih poslova ili istražitelja. U njima su sadržani zaključci o ključnim pitanjima koja se javljaju tokom istrage ili predistražnog postupka, odluke o daljem toku postupka, o provođenju istražnih radnji, te bilježe i ovjeravaju dokazi. Među ovim dokumentima su naredbe, zapisnici, optužnica i optužni prijedlog.

Fakultativni (*факультативными)* procesni dokumenti su oni čija potreba zavisi od konkretnih okolnosti krivičnog djela, ličnosti optuženog i prikupljenih materijala. Ne sastavljaju se nužno u svakom krivičnom predmetu. Fakultativni dokumenti doprinose donošenju pravilnih odluka službenika nadležnog istražnog organa, osiguravanju prava učesnika u postupku, ispunjavanju njihovih procesnih obaveza, blagovremenom i pravilnom provođenju istražnih radnji, te očuvanju materijalnih dokaza. Među dokumentima fakultativnog karaktera mogu se navesti upoznavanja (*представления*), potpisane izjave (*письменные поручения*), obaveze

[22] Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации от 18.12.2001, N 174-ФЗ (ред. от 9.11.2024) 18 декабря 2001 года N 174-ФЗ. U daljem tekstu: ZKPRF. https://base.garant.ru.

(*обязательства*), pismena ovlaštenja (*письменные уведомления*), pismeni prigovori (*письменные возражения*), zahtjevi *(заявления*), objašnjenja (*объяснения*), pozivi (*повестки*), popisi (*описи*) i dr.

Prema svom sadržaju, formi i značaju, procesni akti se mogu podijeliti u dvije grupe. Prvu grupu procesnih akata čine zapisnici o istražnim i sudskim radnjama (*протоколы следственных и судебных действий*), kojima se potvrđuje činjenica provođenja, sadržaj i rezultati istražnih i sudskih radnji. Drugu grupu čine odluke koje sadrže odgovore na procesnopravna pitanja (*процессуально-правовые вопросы*) koji nastaju u toku postupka, kao i pitanja materijalnog prava (*вопросы материального права*) koja su povezana s rješavanjem krivičnog predmeta u suštini (*уголовного дела по существу*).

Zapisnik

Zapisnik (*протокол*) je dokument kojim se potvrđuje činjenica postupka, sadržaj i rezultat istražne ili sudske radnje. Zapisnici se vode prilikom provođenja istražnih radnji i u toku sudskog ročišta (*в судебном заседании*).

Razlikuju se tri osnovne vrste zapisnika: (1) zapisnici o ispitivanju osumnjičenog (*допроса подозреваемого*), optuženog (*о*бвиняемого), oštećenog (*потерпевшего*), svjedoka (*свидетеля*), kao i zapisnici o suočenju (*протоколы очных ставок*), predstavljaju formu pravnog evidentiranja izvora dokaza – *формой юридического закрепления источника доказательств* (iskaza oštećenog, svjedoka, osumnjičenog, optuženog); (2) zapisnici o činjeničnim radnjama, kojima se potvrđuju činjenice i okolnosti (*факты и обстоятельства*) utvrđene prilikom uviđaja, pretrage, pretresa, oduzimanja predmeta, lišenja slobode, prepoznavanja osoba ili predmeta, istražnog eksperimenta (*следственного эксперимента*), vještačenja (*экспертизы*) ili provjere iskaza na licu mjesta (*проверке показаний на месте*). Podaci sadržani u ovim zapisnicima predstavljaju samostalan izvor dokaza (*является самостоятельным источником доказательств*); (3) ostali zapisnici (*иные протоколы*), koji se sastavljaju radi evidentiranja (*зафиксировать*) izvršenja određenih zahtjeva iz ZKP RF. Na primjer, zapisnik o upoznavanju optuženog s rješenjem o određivanju vještačenja, zapisnik o upoznavanju oštećenog sa spisima predmeta i dr.

Zapisnik može biti napisan ručno (*от руки*) ili izrađen korištenjem tehničkih sredstava. Tokom provođenja istražne radnje mogu se primijeniti stenografija (*стенографирование*), fotografisanje, video-snimanje (*киносъемка*) ili audio-snimanje (*аудио и видеозапись*). Stenogramski zapisi, fotografski negativi i fotografije, kao i audio i video materijali, pohranjuju se u spis predmeta.

U pravilu, zapisnik se sastavlja tokom procesne radnje ili odmah nakon njenog završetka. Kada je riječ o istražnim radnjama, takav zahtjev je izričito propisan zakonom (član 166. ZKP RF), što predstavlja jednu od garancija potpunosti i tačnosti zabilješki. Sastavljanje zapisnika nakon proteka značajnog

vremena od završetka procesne radnje (posebno uviđaja mjesta događaja) može dovesti do toga da u sjećanju sastavljača dokumenta i drugih učesnika bitni detalji i okolnosti budu izgubljeni. Osim toga, vremenski razmak između sastavljanja zapisnika i izvođenja procesne radnje povlači za sobom dodatno trošenje vremena za upoznavanje sa zapisnikom i njegovo potpisivanje. Izuzetak od pravila o vremenu sastavljanja odnosi se na zapisnik sudskog ročišta, koji se može sastaviti u roku od tri dana od dana završetka ročišta (član 259. ZKP RF).

Sadržaj zapisnika određuje se njihovom namjenom: omogućiti učesnicima krivičnog postupka da dobiju informacije koje se odnose na predmet, da ih koriste tokom cijelog postupka, da te informacije budu dostupne i drugim učesnicima, te stvoriti uslove za kontrolu zakonitosti postupanja i donesenih odluka u sudskom postupku.

U zapisniku istražne radnje, u skladu sa članom 166. ZKP RF, navode se: mjesto vršenja istražne radnje; datum i vrijeme njenog početka i završetka (u satima i minutama); funkcija, službeni čin i prezime osobe koja sastavlja zapisnik; isti podaci o drugim službenim licima koja su učestvovala u izvođenju istražne radnje; prezimena, imena, patronimi[23] i kućne adrese ostalih učesnika istražne radnje; vremenske prilike i stepen osvijetljenosti mjesta događaja – u zapisnicima o uviđaju, pretresu, pregledu, istražnom eksperimentu. Takođe, u zapisniku se bilježi da su učesnicima istražne radnje objašnjena njihova prava i obaveze, upozorenje na krivičnu odgovornost za odbijanje davanja iskaza, davanje lažnog iskaza i lažni prevod, te, po potrebi, za otkrivanje podataka iz preliminarne istrage itd.

U glavnom dijelu zapisnika (*основной части протокола*) opisuju se procesne radnje redoslijedom kojim su se odvijale, kao i utvrđene bitne okolnosti (*производстве существенные*) za predmet tokom njihovog izvođenja. Opis mora biti potpun (полный), ali ne i suvišno opširan. Glavni zahtjev u pogledu jezika jeste jasnoća stila, preciznost i dosljednost terminologije (*четкость стиля, определенность и постоянство терминологии*).

Sa zapisnikom se upoznaju sva lica koja su učestvovala u izvođenju istražne radnje, pri čemu im se mora objasniti pravo da daju primjedbe, koje se moraju razmotriti od strane sastavljača zapisnika. Ako se primjedbe odnose na sadržaj zapisnika i istražitelj ili ovlaštena osoba se s njima slažu, u zapisnik se unose odgovarajuće izmjene. Ako se sastavljač slaže s primjedbom ili se ona ne odnosi na opis u zapisniku, nego na izvođenje istražne radnje, primjedba se mora obavezno unijeti u zapisnik. Sve izmjene, dopune i ispravke unesene u zapisnik moraju biti navedene i potvrđene potpisima lica koja su potpisala zapisnik.

Uz zapisnik se prilažu fotografski negativi i snimci, filmske trake (*киноленты*), dijapozitivi, tonski zapisi ispitivanja (*фонограммы допроса*), video kasete (*кассеты видеозаписи*), nosači kompjuterskih informacija (*носители компьютерной информации*), crteži, sheme, otisci i odljevi tragova (*слепки и оттиски следов*), izrađeni tokom izvođenja istražne radnje.

[23] Prezime izvedeno po imenu oca ili nekog njegovog pretka.

U skladu s principom zaštite prava i sloboda čovjeka (*принципом охраны прав и свобод человека*) u krivičnom postupku, radi osiguranja bezbjednosti (*обеспечения безопасности*) oštećenog, njegovog zastupnika, svjedoka, njihovih bližnjih, rođaka i bliskih osoba, službeno lice istražnog organa ima pravo da u zapisniku istražne radnje ne navodi podatke o identitetu tih učesnika. U tom slučaju istražitelj, uz saglasnost rukovodioca istražnog organa, donosi rješenje u kojem se izlažu razlozi donošenja odluke o čuvanju tih podataka u tajnosti (*сохранении в тайне*), navodi se pseudonim učesnika istražne radnje (*псевдоним участника следственного действия*) i daje uzorak njegovog potpisa koji će koristiti u zapisnicima istražnih radnji sprovedenih uz njegovo učešće. Rješenje se stavlja u kovertu (*конверт*), koja se nakon toga zapečaćuje (*опечатывается*) i prilaže krivičnom predmetu (stav 9. člana 166. ZK PRF).

Kao što smo već istakli, poseban oblik zapisnika jeste zapisnik sa sudskog ročišta. To je jedan od najvažnijih procesnih dokumenata, namijenjen da u potpunosti i tačno odrazi sve bitne događaje koji su se desili na sudskom ročištu; to je jedini dokument koji dokazuje šta je bilo, a šta nije bilo na sudskom ročištu. Nepostojanje zapisnika sa sudskog ročišta u predmetu predstavlja kršenje zakona i povlači za sobom ukidanje presude u žalbenom ili kasacionom postupku – *в апелляционной или кассационной инстанции* (čl. 369, 379. i 381. ZK PRF).

Zahtjevi za sadržaj i formu zapisnika sudskog ročišta, postupak podnošenja primjedbi na njega i njihovo razmatranje regulisani su čl. 259. i 260. ZKP RF.

Dokumenti koji bilježe odluke (*документы, фиксирующие решения)* spadaju u drugu grupu procesnih dokumenata. Veoma je važno da donesene odluke budu materijalizovane u formi koja isključuje sporove o tome šta je tačno odlučeno. Takva forma jeste naredba.

Naredba

Naredba je svaka odluka, osim presude, koju donosi sudija lično (*единолично*); odluka koju donosi predsjedništvo suda (*президиумом суда*) prilikom preispitivanja odgovarajuće sudske odluke koja je stupila na pravnu snagu (*вступившего в законную силу*); odluka tužioca (*прокурора)*, rukovodioca istražnog organa, istražitelja, organa unutrašnjih poslova, načelnika organa unutrašnjih poslova, načelnika odjela unutrašnjih poslova, službenika organa unutrašnjih poslova, donesena tokom predistražnog postupka (*в ходе досудебного производства*), osim optužnice (*обвинительного заключения*), optužnog akta (*обвинительного акта*) i optužne naredbe (*обвинительного постановления*) (tačka 25. člana 5. ZKP RF).

Većina naredbi stupa na snagu nakon potpisivanja od strane lica koje ih je sastavilo. Neke od njih zahtijevaju odobrenje (*в утверждении*) rukovodioca istražnog organa ili tužioca. U sudskim fazama rješenja se, osim toga, bilježe u formi presude ili odluke.

Presuda

Presuda je odluka o nevinosti ili krivici optuženog (*решение о невиновности или виновности подсудимого*) i izricanju kazne ili oslobađanju od kazne (*освобождении от наказания*), donesena od strane suda prve ili žalbene instance (tačka 28. član 5. ZKP RF).

Odluka

Odluka je bilo koje rješenje koje donese prvostepeni sud kolegijalno sa sudovima prvostepenog, apelacionog ili kasacionog postupka (*апелляционной или кассационной инстанций*), izuzev presude i kasacione odluke (*кассационного определения*).

Dakle, treba napomenuti da sastavljanje procesnih dokumenata predstavlja cijeli sistem garancija ostvarivanja pravosuđa (*гарантий осуществления правосудия*) jer se donesene odluke oblikuju u formi određenog dokumenta predviđenog ZKP RF.

PROCESNI ROKOVI, NJIHOVA KLASIFIKACIJA I NAČIN RAČUNANJA

Pojam procesnih rokova

Pod procesnim rokovima u krivičnom postupku podrazumijeva se zakonom određeno vrijeme za preduzimanje određenih procesnih radnji. Procesni rokovi predstavljaju određenu procesnu garanciju, stoga je njihovo poštovanje jedno od sredstava zaštite ustavnih prava i sloboda građana. U cilju efikasne realizacije namjene krivičnog postupka, zakonodavac utvrđuje potrebu određivanja procesnih rokova.

Rokovi za preduzimanje procesnih radnji određuju se tačnim kalendarskim datumom (*календарной датой*), navođenjem događaja koji se obavezno mora desiti ili vremenskim periodom u toku kojeg radnja može biti preduzeta. Shodno tome, kršenje procesnih rokova nije dopušteno i, po pravilu, povlači primjenu odgovarajućih sankcija prema učesnicima krivičnog postupka. Za učesnike krivičnog postupka koji nisu službena lica, to se može izraziti odbijanjem prijema zahtjeva ili žalbe na radnje (nečinjenje - *бездействие)* službenih lica, kao i gubitkom mogućnosti podnošenja žalbe apelacionoj ili kasacionoj instanci itd. Namjerno kršenje procesnih rokova od strane lica ovlaštenih za sprovođenje predistražnog i sudskog postupka, povlači njihovu krivičnu odgovornost (*уголовной ответственности)*.

Istovremeno, ZKPRF je utvrdio postupak prema kojem ovlaštena službena lica imaju pravo na produženje i vraćanje propuštenog roka *(продление и восстановление пропущенного срока*). Ovo je najčešće uslovljeno opravdanim razlogom koji kao takav priznaje službeno lice u čijem se radu nalazi krivični predmet. Sudsko-istražna praksa (*судебно-следственная практика*) u opravdane razloge ubraja: elementarne nepogode (*стихийное бедствие*), bolest,

službeni put (*командировку*), različite vrste kašnjenja povezane s razmatranjem primjedbi na zapisnike i naredbe istražnih i sudskih organa itd.

Klasifikacija i način računanja procesnih rokova

Trajanje procesnih rokova računa se u satima, danima i mjesecima. Posebnost određivanja procesnih rokova izraženih u godinama (stav 2. člana 398. ZKP RF „Odlaganje izvršenja presude"- *отсрочка исполнения приговора*; stav 3. člana 414. ZKP RF „Rokovi za ponavljanje postupka" - *сроки возобновления производства* i stav 2. člana 432. ZKP RF „Oslobađanje od strane suda optuženog maloljetnog lica od kazne, s upućivanjem u specijaliziranu ustanovu za maloljetnike" - *освобождение судом несовершеннолетнего подсудимого от наказания с направлением в специализированное учреждение для несовершеннолетних*) sastoji se u tome što se oni računaju po istim pravilima kao i kod računanja u mjesecima.

Pri računanju rokova u mjesecima ne uzimaju se u obzir onaj sat i dan kojim počinje teći rok. U tom slučaju tok procesnog roka počinje sljedećeg dana nakon kalendarskog datuma ili događaja kojim je određen njegov početak. Iznimku čini računanje rokova pritvora, kućnog pritvora (*домашнего ареста*) i boravka u medicinskoj ili psihijatrijskoj ustanovi (*нахождения в медицинском или психиатрическом стационаре*). Tako, u skladu sa stavom 9. člana 109. ZKP RF, rok pritvora u periodu preliminarne istrage računa se od trenutka pritvaranja osumnjičenog (optuženog) do upućivanja predmeta od strane tužioca sudu. U slučaju da je osumnjičeni bio zadržan, a zatim pritvoren, rok prema stavu 3. člana 128. ZKP počinje teći od trenutka faktičkog zadržavanja (*с момента фактического задержания*).

U stavu 2. člana 128. ZKP RF propisano je da rok koji se računa u danima ističe u 24 sata posljednjeg dana. Ovo pravilo može se ilustrovati na primjeru postupka razmatranja prijave o krivičnom djelu, za donošenje odluke po kojoj se, u skladu sa stavom 1. člana 144. ZKP RF, ostavlja rok od tri dana.

U praktičnoj djelatnosti organa gonjenja i sudova neusklađenost izaziva postupak uključivanja neradnog vremena u računanje rokova. Tradicionalno, u pojam „neradni dan" (*нерабочий день*) ulaze subote, nedjelje i praznici. Ako kraj roka pada na neradni dan, posljednji dan roka se smatra prvi naredni radni dan. Međutim, potrebno je imati u vidu da se ovo pravilo ne primjenjuje pri računanju roka zadržavanja - *задержания* (član 94. ZKP РФ), pritvora (član 109. ZKP RF), kućnog pritvora (član 107. ZKP RF), boravka u medicinskoj i psihijatrijskoj ustanovi - *нахождения в медицинском и психиатрическом стационаре* (član 203. ZKP RF).

Ako se procesni rok računa u satima, on ističe nakon proteka odgovarajućeg broja sati, bez obzira na doba dana i dan u sedmici.

Posebno mjesto zakonodavac daje odredbama prema kojima se procesni rok ne smatra propuštenim (*пропущенным*). To je ustavna garancija poštovanja prava i sloboda lica koja učestvuju u krivičnom postupku. U skladu sa stavom 1.

člana 129. ZKP RF, rok se ne smatra propuštenim ako su žalba, podnesak ili drugi dokument prije isteka roka predati na poštu, uručeni ili izrečeni licu ovlaštenom da ih primi. Vrijeme njihove predaje utvrđuje se po poštanskom pečatu (*по штемпелю учреждения связи*). U ostalim slučajevima, vrijeme prijema dokumenata utvrđuje se po zabilješci koju napravi službeno lice koje je primilo dokument.

Za lica koja se nalaze u pritvoru ili medicinskoj ili psihijatrijskoj ustanovi, rok se neće smatrati propuštenim ako su žalba ili drugi dokument prije isteka roka predati upravi mjesta prethodnog pritvora ili medicinske ili psihijatrijske ustanove.

Kao što je već napomenuto, kršenje procesnih rokova od strane službenih lica neminovno povlači kaznu predviđenu materijalnim pravom. Međutim, u izuzetnim slučajevima zakon daje pravo produženja procesnih rokova (*право продления процессуальных сроков*).

Postupak vraćanja propuštenog roka

Vraćanje propuštenog roka (*восстановление пропущенного срока*) predstavlja proceduru koja se može primijeniti u slučaju neblagovremenog obraćanja lica koja imaju interes u ishodu krivičnog postupka. Kao zainteresovana lica *(в качестве заинтересованных лиц*) u okviru krivičnog postupka javljaju se njegovi učesnici koji imaju: krivičnopravni (oštećeni, njihovi zastupnici, osumnjičeni, optuženi, okrivljeni, njihovi branioci i zastupnici) i građanskopravni interes u ishodu predmeta (građanski tužilac - *гражданский истец*, građanski tuženi - *гражданский ответчик* i njihovi zastupnici - гражданский ответчик).

U skladu sa članom 130. stav 1. ZKP RF, rok koji je propušten iz opravdanog razloga (*по уважительной причине*) mora biti vraćen na osnovu rješenja istražitelja, službenika organa unutrašnjih poslova ili sudije, a za to zainteresovana lica u vraćanje propuštenog roka trebaju podnijeti zahtjev (*ходатайство*) onom službenom licu u čijem se postupku nalazi krivični predmet. U tom slučaju istražitelj, službenik organa unutrašnjih poslova, tužilac i sudija, kojima je podnesen zahtjev za vraćanje propuštenog roka, dužni su donijeti odgovarajuće rješenje kako u slučaju usvajanja podneska, tako i u slučaju njegovog odbijanja. Naredba istražitelja ili službenika organa unutrašnjih poslova mogu se pobijati na sudu prema mjestu vođenja preliminarne istrage. Žalba se rješava na sudskoj sjednici od strane sudije lično, najkasnije u roku od pet dana od dana njenog primanja, uz prisustvo podnosioca ili njegovog zastupnika, branioca ako učestvuju u postupku, kao i tužioca (član 125. ZKP RF).

Žalba na rješenje sudije u vezi vraćanja propuštenog roka upućuje se višem sudu. Ako postoje razlozi, sudija ima pravo vratiti taj rok.

POJAM I VRSTE PROCESNIH TROŠKOVA, NAČIN NJIHOVOG NAPLAĆIVANJA

Pojam procesnih troškova

Procesni troškovi su troškovi povezani s vođenjem krivičnog postupka, koji se nadoknađuju iz sredstava federalnog budžeta ili sredstava učesnika krivičnog postupka.

Krivični postupak, kao i svaka druga oblast ljudske djelatnosti, povezan je sa materijalnim troškovima (*материальными затратами*): plata službenim licima *(зарплата должностным лицам*), troškovi održavanja prostorija, nabavke i upotrebe tehničkih sredstava, nadoknade troškova i isplate nagrada licima uključenim u krivični proces i sl. Sve troškove povezane s vođenjem krivičnog postupka preuzima država (u tome je razlika u odnosu na parnični postupak). Država plaća svaku procesnu radnju bez obzira na to u čijem interesu ili po čijoj inicijativi se ona provodi. Jedini kriterij (*единственный критерий*) je usmjerenost te radnje na postizanje cilja krivičnog postupka.

Međutim, nakon što je vođenje krivičnog postupka završeno, dio troškova države može biti naplaćen od optuženog koji je proglašen krivim, uključujući i osuđenog oslobođenog od kazne. Ako je u predmetu proglašeno krivim više lica (optuženih), sud određuje u kojem omjeru će se troškovi naplatiti od svakog od njih, uzimajući u obzir stepen njihove krivice i imovno stanje. U predmetima prema maloljetnicima, u slučajevima predviđenim zakonom, procesni troškovi mogu se naplatiti od njihovih roditelja ili staratelja.

U slučaju obustave postupka ili oslobađajuće presude, rehabilitacije lica, kao i imovinske nesposobnosti (nesposobno je lice koje ne ostvaruje prihode i nema imovine koja se može popisati) lica od kojeg se trebaju naplatiti procesni troškovi, oni se nadoknađuju iz sredstava federalnog budžeta (član 132. ZKP RF). Kod oslobađajuće presude u predmetu privatne tužbe, sud može potpuno ili djelimično naplatiti troškove od lica čijom je žalbom postupak pokrenut. U slučaju obustave krivičnog postupka zbog pomirenja stranaka, procesni troškovi naplaćuju se od jedne ili obje strane.

Vrste procesnih troškova

Procesni troškovi su: iznosi isplaćeni oštećenom, svjedoku, njihovim zakonskim zastupnicima, vještaku, ekspertu, prevodiocu, svjedocima pretresa, kao i advokatu koji učestvuje u krivičnom postupku po službenom imenovanju istražitelja, službenika organa unutrašnjih poslova ili suda, radi pokrivanja troškova dolaska na mjesto procesnih radnji i smještaja (troškovi prevoza, iznajmljivanja smještaja i dodatni troškovi vezani za boravak van mjesta stalnog prebivališta – dnevnice - *суточные*); iznosi isplaćeni oštećenom za pokrivanje troškova isplate honorara njegovom zastupniku; iznosi isplaćeni zaposlenom oštećenom, svjedoku, njihovim zakonskim zastupnicima, svjedocima pretresa, kao nadoknada za izgubljenu zaradu za vrijeme provedeno zbog poziva u organ

unutrašnjih poslova, kod istražitelja, tužioca ili na sud; iznosi isplaćeni nezaposlenom oštećenom, svjedoku, njihovim zakonskim zastupnicima, svjedocima pretresa zbog odvajanja od uobičajenih zanimanja; iznosi isplaćeni vještaku, prevodiocu, ekspertu za izvršavanje njihovih dužnosti u toku krivičnog postupka, osim kada su te dužnosti izvršavali u okviru službenog zadatka; iznosi isplaćeni advokatu za pružanje pravne pomoći u slučaju učešća po službenom imenovanju; iznosi utrošeni na demontažu (*суммы, израсходованные на демонтаж*), čuvanje, slanje i prevoz (transportovanje - *транспортировку*) materijalnih dokaza (*вещественных доказательств*), kao i na prevoz (transportovanje) tijela i njihovih dijelova (*трупов и их частей*); iznosi utrošeni na izvođenje sudskog vještačenja u stručnim ustanovama; mjesečna državna naknada (*ежемесячное государственное пособие*) u visini minimalne potrošačke korpe (*минимума трудоспособного населения*) za radno sposobno stanovništvo u Ruskoj Federaciji, isplaćena optuženom privremeno udaljenom s dužnosti prema članu 114. stav 1. ZKP RF; iznosi povezani s obavještavanjem bliskih rođaka, rođaka ili bliskih lica osumnjičenog o njegovom pritvaranju i mjestu prebivališta; drugi troškovi nastali tokom vođenja krivičnog postupka predviđeni ZKP RF[24]. Isplata naknade i nadoknada troškova za dolazak vrši se na osnovu rješenja istražitelja, službenika organa unutrašnjih poslova, tužioca ili sudije, odnosno odluke suda, odmah nakon što svjedok, svjedok pretresa, vještak i dr. izvrše svoje obaveze, bez obzira na naplatu sudskih troškova od optuženog. Troškove dolaska vojnih lica (*военнослужащих*) unaprijed plaćaju vojne jedinice. Nadoknada tih troškova vrši se na zahtjev vojnih jedinica (*воинских частей*). Samim vojnim licima organ koji ih je pozvao ne nadoknađuje troškove. Ista pravila važe i za ovlaštene službenike (*аттестованным сотрудникам*) Ministarstva unutrašnjih poslova Ruske Federacije.

Način naplate procesnih troškova

Procesni troškovi naplaćuju se od osuđenih ili se nadoknađuju iz sredstava federalnog budžeta. Prema članu 132. ZKP RF, procesni troškovi nadoknađuju se iz federalnog budžeta ako u predmetu učestvuje advokat kao branilac po službenom imenovanju (*по назначению*). U tom slučaju se isplata vrši u skladu s Odlukom Vlade Ruske Federacije od 1. decembra 2012. godine, broj 1240[25].

[24] Kako je navedeno u Odluci Plenuma Vrhovnog suda Ruske Federacije od 19. decembra 2013. godinem broj 42. „O praksi primjene od strane sudova zakonodavstva o procesnim troškovima u krivičnim predmetima“, pod druge troškove nastale tokom krivičnog postupka ubrajaju se, između ostalog, troškovi direktno povezani s prikupljanjem i ispitivanjem dokaza i predviđeni ZKP RF (npr. troškovi učešća pedagoga, psihologa i drugih lica u provođenju istražnih radnji i sl.)

[25] O postupku i visini nadoknade procesnih troškova povezanih s vođenjem krivičnog postupka, troškova u vezi s razmatranjem građanske i upravne parnice, kao i troškova u vezi s izvršenjem zahtjeva Ustavnog suda Ruske Federacije i o priznavanju nevažećim

Procesni troškovi nadoknađuju se iz federalnog budžeta i u slučaju imovinske nesposobnosti lica (*в случае имущественной несостоятельности лица*) od kojeg se trebaju naplatiti, kao i rehabilitacije (*реабилитации*) lica.

U ostalim slučajevima sud može obavezati osuđene, oslobođene ili njihove zakonske zastupnike na nadoknadu procesnih troškova.

PODNESCI: POSTUPAK NJIHOVOG PODNOŠENJA, RAZMATRANJA I ODLUČIVANJA

Pojam podneska

Tokom preliminarnog istraživanja (*предварительного расследования*) ili sudskog postupka (*судебного разбирательства*) osumnjičeni, optuženi, njegov branilac, oštećeni, njegov zakonski zastupnik, privatni tužilac, vještak, kao i građanski tužilac, građanski tuženi i njihovi zastupnici imaju pravo podnijeti zahtjev za provođenje procesnih radnji ili donošenje procesnih odluka radi utvrđivanja okolnosti koje su od značaja za krivični predmet, osiguravanje prava i zakonskih interesa lica koje podnosi zahtjev (*заявившего ходатайство*) ili lica koje ono zastupa.

Podnesak je obraćanje učesnika krivičnog postupka (navedenih u ZKP RF) istražitelju, službeniku organa unutrašnjih poslova, tužiocu ili sudu s molbom da se omogući korištenje određenog prava ili da nadležni organi ili službena lica preduzmu procesne radnje ili donesu procesne odluke usmjerene na utvrđivanje okolnosti značajnih za krivični predmet, zaštitu prava i zakonskih interesa učesnika krivičnog postupka (*законных интересов участников уголовного судопроизводства*).

Podnesak, kao prvo, informiše lica koja vode krivični postupak o kršenjima prava i zakonskih interesa lica uključenih u postupak, a kao drugo, sadrži molbu za ukidanje nezakonite odluke (*неправомерного решения*) i ukazuje na to šta je potrebno poduzeti radi otklanjanja postojećih nedostataka i grešaka (*пробелов и ошибок*).

U skladu sa stavom 1. člana 119. ZKP RF, prema sadržaju molbi, razlikuju se podnesci usmjereni na provođenje procesnih radnji i donošenje procesnih odluka (*на производство процессуальных действий и принятие процессуальных решений*).

Cilj podneska nije, sam po sebi, čin provođenja procesne radnje ili donošenja odluke, već: (1) ostvarivanje prava i zakonskih interesa lica (npr. pravo oštećenog da se upozna s materijalima krivičnog predmeta; pravo osumnjičenog ili optuženog da angažuje branioca - *права подозреваемого или обвиняемого на приглашение защитника*); (2) utvrđivanje određene okolnosti koja je od značaja

---

nekih akata Vijeća ministara RSFSR i Vlade Ruske Federacije, vidi odluku Vlade Ruske Federacije od 1. decembra 2012. godine, broj 1240 (sa izmjenama od 26.jaanuara 2018), „Ruski list“, 2012, broj 283.

za krivični predmet, a koja je povoljna za određenog učesnika krivičnog postupka (radi se o utvrđivanju okolnosti koje ulaze u opšti ili posebni predmet dokazivanja, npr. pojašnjenje visine štete nanesene krivičnim djelom, utvrđivanje okolnosti koje olakšavaju ili otežavaju odgovornost optuženog - *установлении обстоятельств смягчающих или отягчающих ответственность обвиняемого* i sl., čl. 73, 421. i 434 ZKP RF).

Klasifikacija podnesaka

Krug subjekata koji imaju pravo podnijeti zahtjev određen je članu 119. ZKP RF, kao i normama koje regulišu procesni položaj pojedinih učesnika krivičnog postupka. Prema krugu subjekata i njihovim ovlaštenjima, mogu se izdvojiti sljedeće vrste podnesaka:

(1) podnesci za provođenje procesnih radnji ili donošenje odluka koje podnose učesnici krivičnog postupka koji imaju u krivičnom predmetu zakonom priznati interes (*признаваемый законом интерес)* ili njihovi zastupnici koji štite (predstavljaju - *представляющими*) taj interes. U ovu grupu spadaju:

a) osumnjičeni (tačka 5. stav 4. člana 46. ZKP RF), optuženi (tačka 5. stav 4. člana 47 ZKP RF), njegov branilac (tačka 8. stav 1. člana 53 ZKP RF), zakonski zastupnik maloljetnog osumnjičenog ili optuženog (tačka 5. stav 2. člana 426. ZKP RF), građanski tuženi (tačka 8. stav 2. člana 54. ZKP RF) i njegov zastupnik (stav 2. člana 55. ZKP), koji koriste pravo podnošenja podnesaka radi odbrane od optužbi - *для защиты от выдвинутого обвинения* (krivičnog gonjenja - *уголовного преследования*);

b) oštećeni (tačka 5. stav 2. člana 42. ZKP RF), državni tužilac (stav 3. člana 119. ZKP RF), privatni tužilac (stav 4. člana 246. ZKP RF), građanski tužilac (tačka 4. stav 4. člana 44. ZKP RF), zakonski zastupnik i zastupnik oštećenog, građanskog tužioca i privatnog tužioca (stav 3. člana 45. ZKP RF), koji podnose podneske radi dokazivanja krivice osumnjičenog, odnosno optuženog i ostvarivanja svojih zakonskih interesa narušenih krivičnim djelom;

(2) podnesci službenih lica organa preliminarnog istraživanja (predstavnika organa unutrašnjih poslova, organa unutrašnjih poslova, istražitelja) za provođenje procesnih radnji koje ograničavaju ustavna prava (*конституционные права*) građana na slobodu, lični integritet (*личную неприкосновенность*,), privatnost (*неприкосновенность частной жизни*), tajnost prepiske, telefonskih razgovora i drugih poruka (*телефонных переговоров и иных сообщений*), te integritet mjesta stanovanja - *неприкосновенность жилища* (radi se o podnescima sudu za određivanje preventivne mjere u obliku lišavanja slobode, provođenje niza istraživačkih radnji poput pretresa i oduzimanja predmeta u stanu, nadzora i snimanja telefonskih i drugih razgovora - *контроля и записи телефонных и иных переговоров* i blokiranja poštanskih i telegrafskih pošiljki (*наложении ареста на почтово-телеграфные отправления itd*);

(3) podnesci drugih učesnika uključenih u krivični postupak (koji imaju pomoćne funkcije - *обеспечительные функции* ili su uključeni zbog potreba dokazivanja) usmjereni na efikasno izvršavanje njihovih obaveza i ostvarivanje prava koja im daje zakon. U grupu učesnika koji imaju pravo na podneske takve vrste spadaju: svjedok, ekspert, vještak, jemac (*личный поручитель*), založni davalac (*залогодатель*), roditelj, predstavnik administracije zatvorene dječje ustanove (*представитель администрации закрытого детского учреждения*), vojno rukovodstvo (*командование воинской части*), kandidat za porotnika (*кандидат в присяжные заседатели*), prevodilac, pedagog, svjedok pretresa (*понятой*).

Postupak podnošenja podnesaka

Podnesak se podnosi istražitelju, službeniku organa unutrašnjih poslova ili sudu. Može ce podnijeti u bilo kojem trenutku postupka. Pismeni podnesak se prilaže krivičnom postupku, a usmeni unosi u zapisnik istražne radnje ili sudskog ročišta. Odbijanje podneska ne uskraćuje podnosiocu pravo da ga ponovo podnese.

Postupak razmatranja i odlučivanja o podnescima

Podnesak se razmatra i odobrava odmah po podnošenju. U slučaju ako nije moguće odmah donijeti odluku tokom preliminarnog istraživanja, ona se mora donijeti najkasnije u roku od tri dana od dana podnošenja (član 121. ZKP RF).

O usvajanju ili djelimičnom/potpunom odbijanju podneska istražitelj, predstavnik organa unutrašnjih poslova i sudija donose rješenje, a sud - odluku, koju saopštavaju licu koje je podnijelo podnesak. U skladu sa članom 7. stav 4. ZKP RF, odluka mora biti obrazložena (*решение по ходатайству должно быть мотивированным*). Odluka o podnesku se može pobijati (*обжаловано в порядке*) u skladu s odredbama ZKP RF (čl. 123-127).

U naredbi (ili odluci) o usvajanju podneska naznačavaju se: vrijeme i mjesto donošenja; organ ili lice koje ga je donijelo; prezime, ime i ime oca podnosioca podneska; suština i razlozi podneska; okolnosti utvrđene provjerom podneska; tačka, stav i član ZKP RF na osnovu kojih se donosi odluka po podnesku; suština te odluke i način njenog osporavanja.

Obavezan element odlučivanja o podnesku jeste upoznavanje podnosioca sa rezultatima njenog razmatranja, naročito putem uručenja kopije donesenog rješenja, čime se licu omogućava da u potpunosti ostvari svoja prava, a po potrebi - ponovo podnese podnesak ili ospori odluke nadležnih organa u daljem toku krivičnog postupka. Međutim, odluke i naredbe o usvajanju ili odbijanju podnesaka, donesene tokom sudskog postupka, ne podliježu žalbi sudu drugog stepena. Preispitivanje takve odluke moguće je u postupku nadzora (*пересмотр такого решения возможен в порядке надзорного производства*).

Posebno treba istaći postupak podnošenja podnesaka od strane predstavnika organa unutrašnjih poslova i istražitelja za radnje koje zahtijevaju sudsku odluku. Takvi zahtjevi se podnose u obliku naredbe. Podneske za provođenje procesnih radnji istražitelj i službenik organa unutrašnjih poslova podnose sudu samo uz saglasnost nadležnog tužioca, odnosno rukovodioca istražnog organa (tačka 5. stav 2. člana 37. i tačka 4. stav 1. člana 39. ZKP RF), a sud je obavezan da te podneske razmotri u propisanim rokovima.

Sudija je dužan samostalno razmotriti: a) podnesak za određivanje osumnjičenom ili optuženom preventivne mjere u obliku jemčevine, kućnog pritvora ili pritvaranja - u roku od osam sati (stav 4. člana 108. ZKPRF); b) podnesak za privremeno udaljenje optuženog od dužnosti (*ходатайство о временном отстранении обвиняемого от должности*) - u roku od 48 sati (stav 2. člana 114. ZKP RF); c) podnesak za sprovođenje istražnih radnji koje se, u skladu s članom 29. ZKP RF, mogu dozvoliti isključivo na osnovu sudske odluke - u roku od 24 sata (stav 2. člana 165. ZKP RF).

Prema rezultatima razmatranja takvih podnesaka sudija donosi jednu od dvije odluke: rješenje o sprovođenju određene radnje (u slučaju usvajanja podneska) ili rješenje o odbijanju podneska (*об отказе в удовлетворении ходатайства*). Odluka po podnesku može biti osporena putem žalbe.

ŽALBA U KRIVIČNOM POSTUPKU: POSTUPAK NJIHOVOG PODNOŠENJA, RAZMATRANJA I ODLUČIVANJA

Žalba je, u skladu sa zakonom, obraćanje lica koja učestvuju u krivičnom postupku organu državne vlasti (*органу государственной власти*) ovlaštenom za njen prijem, razmatranje i rješavanje, u vezi sa povredom prava i zakonitih interesa (*законных интересов*) tih lica, do koje je došlo usljed postupanja (nepostupanja - *бездействия)* ili odluke organa unutrašnjih poslova, njegovog ovlaštenog službenika, istražioca ili suda koji sprovode krivični postupak, sa zahtjevom za otklanjanje te povrede - *устранении этого нарушения* (član 123. ZKP RF).

Subjekti prava na žalbu

Žalbu mogu podnijeti svi učesnici krivičnog postupka navedeni u Glavi II ZKP RF: oštećeni, privatni tužilac, građanski tužilac, zastupnici oštećenog, privatnog tužioca i građanskog tužioca, osumnjičeni, optuženi, branilac, zakonski zastupnik maloljetnog osumnjičenog i optuženog, građanski tuženi i njegov zastupnik, svjedok, vještak, ekspert, prevodilac, svjedok pretresa. Pravo na žalbu imaju i druga lica, bilo da učestvuju u postupku ili ne, u onom dijelu u kojem procesne radnje i odluke zadiru u njihove interese.

Subjekti prava na žalbu mogu se podijeliti u sljedeće grupe:

a) učesnici krivičnog postupka koji imaju lični pravni interes (*личный правовой интерес*) u krivičnom predmetu (osumnjičeni, optuženi, oštećeni, privatni tužilac, građanski tužilac, tuženi);

b) učesnici koji štite ili zastupaju interese navedenih lica (branilac, zastupnici oštećenog, građanskog tužioca, privatnog tužioca, građanskog tuženog, zakonski zastupnici maloljetnog osumnjičenog i optuženog, lica prema kojima se vodi postupak primjene prinudnih medicinskih mjera – *производство о применении принудительных мер медицинского характера*);

c) učesnici koji su uključeni u krivični postupak radi dokazivanja (svjedok, vještak, ekspert, prevodilac, svjedok pretresa; „druga lica" čiji interesi mogu biti pogođeni procesnim radnjama ili primljenim procesnim odlukama, npr. građanin u čijem se stanu vrši pretres uz oduzimanje materijalnih vrijednosti; organizacija čija su novčana sredstva blokirana u vezi s krivičnim postupkom);

d) službena lica koja vode krivični postupak. Tako, službenik organa unutrašnjih poslova ima pravo da podnese žalbu na uputstva koja mu je dao načelnik organa unutrašnjih poslova i tužilac, i to nadležnom nadzornom tužiocu, odnosno višem tužiocu (stav 4. člana 41. ZKP RF); istražitelj ima pravo da podnese žalbu na uputstva koja mu je dao rukovodilac istražnog organa u vezi sa krivičnim predmetom, višem rukovodiocu istražnog organa (stav 3. člana 39. ZKP RF).

Subjekt prava žalbe može biti i tužilac, koji ima pravo na apelaciono i kasaciono osporavanje - *право апелляционного и кассационного обжалования* (član 354. ZKP RF).

Postupak podnošenja žalbe

Žalba može biti usmena ili pismena. U pravilu, ne postoje posebni zahtjevi u pogledu njene forme. Iznimku čine apelacione i kasacione žalbe ili podnesci tužioca, kao i nadzorne žalbe ili podnesci (*надзорные жалобы или представления*), za čiji sadržaj je zakonom propisan niz posebnih zahtjeva.

U pisanoj žalbi moraju se navesti podaci o podnosiocu, o tome kome je upućena, o organu ili službenom licu, te o njegovom postupanju (nepostupanju - *бездействии*) ili odluci koja se osporava.

Prema stavu 2. člana 18. ZKP RF, prilikom podnošenja žalbe učesnici u krivičnom postupku mogu koristiti svoj maternji jezik - *использовать родной язык* (ili drugi jezik) kojim vladaju, a nadležni organi dužni su da im obezbijede mogućnost besplatnog korištenja usluga prevodioca pri podnošenju žalbe.

Usmena žalba unosi se u zapisnik posebno sastavljen za to. Ako je žalba iznesena tokom sprovođenja određene istražne (ili druge procesne) radnje, ona se mora unijeti u zapisnik te određene radnje (npr. u zapisnik o pretresu ili privremenom oduzimanju predmeta), u zapisnik o upoznavanju optuženog (ili drugog učesnika) sa spisima krivičnog predmeta.

Ako se u trenutku podnošenja ili razmatranja žalbe utvrdi da je predmet već predat sudu s optužnicom (aktom, odlukom), žalba se prosljeđuje tom sudu i

razmatra prilikom odlučivanja o zakazivanju sudskog zasjedanja i podnesenih podnesaka (u skladu s članom 228. ZKP RF).

Zakonom nisu jasno propisani rokovi za podnošenje žalbe učesnicima krivičnog postupka, osim za žalbu na presudu. Prema članu 356. ZKP RF, rok za žalbu na presudu je 10 dana od dana njenog izricanja, a za osuđenog se računa od dana kada mu je uručen primjerak presude.

Žalbe koje se podnose tužiocu ili sudu mogu biti predate od strane učesnika postupka neposredno: putem pošte, telegrafa, preko pisarnice tužilaštva i suda (prilikom prijema građana). U slučaju podnošenja žalbe upućene tužiocu ili sudu preko organa unutrašnjih poslova, službenika organa unutrašnjih poslova ili istražitelja, uprave mjesta gdje se lice nalazi u pritvoru ili uprave medicinske ustanove u koju je lice smješteno radi provođenja sudskog vještačenja, ta službena lica dužna su da je proslijede adresatu (*направить ее адресату*).

Zakon ne propisuje rok za prosljeđivanje takve žalbe tužiocu ili sudu. Jasno je da to treba biti učinjeno odmah po njenom prijemu, budući da rok predviđen zakonom za razmatranje ili rješavanje žalbe počinje teći od dana njenog prijema. Tim danom treba smatrati dan kada je žalbu primilo bilo koje službeno lice koje učestvuje u krivičnom postupku i ovlašteno je da primi žalbu (član 129. ZKP RF).

Na osnovu stava 1. člana 11. ZKP RF, garancija ostvarivanja prava lica na podnošenje žalbe jeste obaveza službenih lica koja učestvuju u krivičnom postupku da prilikom provođenja procesnih radnji i donošenja procesnih odluka objasne način podnošenja žalbe i obezbijede mogućnost ostvarivanja tog prava.

Postupak razmatranja i rješavanja žalbi

Subjekti razmatranja žalbi su rukovodilac istražnog organa, tužilac (čl. 124 ZKP RF) i sud (čl. 125 ZKP RF).

Tužilac, kojem je povjeren nadzor nad primjenom zakona od strane organa unutrašnjih poslova i preliminarne istrage, u granicama svojih ovlaštenja razmatra i rješava sve žalbe koje sadrže podatke o kršenju zakona od strane službenih lica navedenih organa (član 10. Saveznog zakona „O tužilaštvu Ruske Federacije“ – Федерального закона „О прокуратуре Российской Федерации“). Predmet tužilačkog nadzora (*объектом прокурорского надзора*) ne mogu biti samo one radnje i odluke istražitelja i službenika unutrašnjih poslova koje su poduzete na osnovu sudske odluke. Viši tužilac razmatra žalbe na postupanje (nepostupanje) i odluke koje donosi niži tužilac (stav 4. člana 124. ZKP RF).

Sud je subjekt razmatranja žalbi na postupanje (nepostupanje) i odluke istražitelja, službenika unutrašnjih poslova, rukovodioca istražnog organa i tužioca. On razmatra žalbe na rješenja o odbijanju pokretanja krivičnog postupka, o obustavi krivičnog postupka, kao i na druge odluke i postupanje (nepostupanje) navedenih lica koje mogu nanijeti štetu ustavnim pravima i slobodama učesnika postupka ili otežati pristup građana pravosuđu (stav 1. člana 125. ZKP RF).

Odbijanje nadležnih organa i službenih lica (*отказ компетентных органов и должностных лиц*) da prime prijavu o krivičnom djelu, može se osporiti tužiocu ili sudu (stav 5. člana 144. ZKP RF). Isto pravo ima i podnosilac prijave u slučaju odbijanja pokretanja krivičnog postupka (stav 5. člana 148. ZKP RF).

Žalbe učesnika u krivičnom postupku razmatra sud prema mjestu vođenja preliminarnog istraživanja. Međutim, u slučaju usvajanja zahtjeva za izuzeće sudije (*отводе судьи*), više sudija ili cijelog sudskog vijeća, žalbe se zajedno s krivičnim predmetom upućuju u nadležnost drugog sudije ili drugog sudskog vijeća u skladu s postupkom utvrđenim ZKP RF (stav 5. člana 65). Sudske odluke, kao i postupanje (nepostupanje) suda, mogu se pobijati pred višim sudom prema proceduri apelacije, kasacije ili nadzora (*в порядке апелляционного, кассационного или надзорного производства*) ili u proceduri ponavljanja krivičnog postupka (*в порядке возобновления производства*) zbog novih ili naknadno otkrivenih okolnosti - *новых или вновь открывшихся обстоятельств* (član 127. ZKP RF).

Procesna procedura razmatranja žalbe tužioca i rukovodioca istražnog organa uključuje provođenje radnji provjere (*проведение проверочных действий*): proučavanje postojećih materijala krivičnog predmeta, pribavljanje objašnjenja od podnosioca žalbe, istražitelja i službenika unutrašnjih poslova, načelnika organa unutrašnjih poslova i načelnika istražnog odjela.

Po prijemu žalbe upućene tužiocu, istražitelj i službenik unutrašnjih poslova dužni su proslijediti je adresatu sa svim objašnjenjima i potrebnim dokumentima. To ne samo da će skratiti rok za razmatranje žalbe, oslobađajući tužioca od potrebe da naknadno pribavlja materijale koji potvrđuju zakonitost osporavanih radnji i odluka, već će omogućiti istražitelju i službeniku unutrašnjih poslova da daju potpunija i sveobuhvatnija objašnjenja o okolnostima navedenim u žalbi.

O svim primljenim žalbama obavještava se tužilac. O uloženim žalbama i prigovorima na presudu suda moraju biti obaviješteni, uz dostavu kopija tih dokumenata, osuđeni ili oslobođeni, njihov branilac, tužilac, oštećeni, građanski tužilac, tuženi i njihovi predstavnici ako žalba ili prigovor zadire u njihove interese. Njima se objašnjava pravo da podnesu svoje primjedbe na podnesene žalbe i prigovore. Podnosilac žalbe ima pravo priložiti dodatne materijale koji potkrepljuju njegovu žalbu ili tražiti od tužioca da pribavi dodatne materijale iz relevantnih organizacija i ustanova.

U slučaju potrebe, tužilac prilikom razmatranja žalbe može sam pribaviti dodatne materijale (*дополнительные материалы*), uključujući one koji odražavaju tok i rezultate operativno - potražne djelatnosti (*результаты оперативно-розыскной деятельности*), te obići mjesta gdje se drže pritvoreni i zatvoreni.

Prema opštem pravilu, podnesene žalbe ne obustavljaju izvršenje osporavane odluke, osim ako organ unutrašnjih poslova, istražitelj, tužilac ili sudija ne odluče drugačije.

Tužilac i rukovodilac istražnog organa razmatraju žalbu u roku od tri dana od dana njenog prijema i do donošenja odluke. U izuzetnim slučajevima, kada je za provjeru žalbe potrebno pribaviti dodatne materijale ili preduzeti druge mjere, zakon dopušta razmatranje žalbe u roku do 10 dana. O razmatranju žalbe duže od tri dana, potrebno je unaprijed obavijestiti podnosioca sa navođenjem razloga odgode. Daljnje produženje roka nije dopušteno.

Žalbe upućene tužiocu ili rukovodiocu istražnog organa uvijek lično razmatraju ova lica. Ona su dužna provjeriti iznesene okolnosti i navode iz žalbe. Po potrebi, imaju pravo pozvati podnosioca žalbe kako bi dobili potpunija i konkretnija objašnjenja u vezi s okolnostima navedenim u žalbi. Tužilac i rukovodilac istražnog organa imaju pravo pribaviti potrebna objašnjenja od istražitelja i službenika unutrašnjih poslova čije postupanje (nepostupanje) ili odluke se osporavaju.

Na osnovu provjere, tužilac i rukovodilac istražnog organa mogu donijeti jednu od dvije odluke: a) o usvajanju žalbe - *об удовлетворении жалобы* (u cijelosti ili djelimično - *полном или частичном*); b) o odbijanju žalbe (*об отказе в ее удовлетворении*).

Ako se utvrdi potreba za usvajanjem žalbe, tužilac ili rukovodilac istražnog organa moraju poništiti osporavanu odluku istražitelja ili službenika unutrašnjih poslova ili dati nalog za obustavu osporavane radnje (*прекращении обжалуемого действия*) ili, obratno, za sprovođenje zakonom predviđenih procesnih radnji (ako je žalba podnesena zbog nepostupanja službenog lica).

Pri odbijanju žalbe, tužilac i rukovodilac istražnog organa dužni su obrazložiti razloge takve odluke, potkrijepiti ih upućivanjem na relevantne zakonske norme i konkretne dokaze sa referencama na materijale krivičnog predmeta.

Svoju odluku o žalbi tužilac i rukovodilac istražnog organa donose u obliku naredbe. O donesenoj odluci i daljem postupku osporavanja, podnosilac žalbe mora biti odmah obaviješten. Na zahtjev podnosioca, može mu se uručiti kopija rješenja tužioca ili rukovodioca istražnog organa.

Žalbe, naredbe tužioca ili rukovodioca istražnog organa s odlukama po žalbama, odgovori tužilaca ili rukovodilaca istražnog organa podnosiocima žalbi, prilažu se materijalima krivičnog predmeta. Postojanje pravilno sačinjene žalbe u krivičnom predmetu pomaže sudu da donese ispravnu odluku o novo-podnesenim žalbama, doprinosi sprječavanju neosnovanih žalbi i, time, namjernog odugovlačenja krivičnog postupka.

Pravnu osnovu za osporavanje pred sudom radnji i odluka državnih organa i službenih lica čini član 46. Ustava Ruske Federacije[26], a pravnu osnovu

[26] Конституция Российской Федерации. U skladu sa ukazom predsjednika Ruske Federacije od 3. jula 2020. godine „O zvaničnoj objavi Ustava Ruske Federacije sa unijetim izmjenama“ (*Об официальном опубликовании Конституции Российской Федерации с внесенными в нее поправками*), tekst je postavljen na „Zvaničnom

za osporavanje odluka donesenih u predistražnom postupku čine odredbe i norme međunarodnog prava, koje, u skladu sa stavom 4. člana 15. Ustava Ruske Federacije, predstavljaju sastavni dio ruskog pravnog sistema (*составной частью российскойправовой системы*).

Predmet žalbe u predistražnom postupku čine dvije vrste radnji i odluka organa preliminarnog istraživanja (službenika unutrašnjih poslova, organa unutrašnjih poslova i istražitelja).

Prva grupa su odluke čije je osporavanje pred sudom izričito predviđeno ZKP RF, a to su: rješenja o odbijanju pokretanja krivičnog postupka - *постановления об отказе в возбуждении уголовного дела* (član 125. stav 1. i član 148. stav 5. ZKP RF) i obustavi (*прекращении*) krivičnog postupka (član 125. stav 1. ZKP RF). Sudu se može podnijeti i žalba na odbijanje prijema obavještenja o krivičnom djelu (član 144. stav 5. ZKP RF). Uspostavljanje prava žalbe na upravo ove procesne odluke zasniva se na tome što one dovode do prestanka krivičnoprocesnih odnosa, sprječavaju dalje vođenje postupka i mogu bitno ograničiti prava i zakonske interese građana.

Drugu grupu čine druga postupanja (nepostupanja) i odluke službenih lica koja sprovode krivični postupak, a koje mogu nanijeti štetu ustavnim pravima i slobodama učesnika krivičnog postupka ili otežati građanima pristup pravosuđu.

Ustav Ruske Federacije predviđa širok spisak ljudskih prava i sloboda (čl. 17–54) koja se neposredno ili posredno ostvaruju u oblasti krivičnog postupka. Očigledno je da bilo koja radnja ili odluka službenog lica koje vodi predistražni postupak, može otežati pristup pravosuđu (*осуществляющего досудебное производство*). Prema tom osnovu, u skladu sa članom 125. ZKP RF, sudu se mogu osporavati bilo koje radnje i odluke istražitelja, službenika organa unutrašnjih poslova i tužioca, ukoliko podnosilac smatra da one zadiru u njegova ustavna prava i slobode, uz navođenje odgovarajućih argumenata.

Teritorijalna nadležnost (*территориальная подсудность*) za žalbe na odluke i radnje istražitelja, službenika organa unutrašnjih poslova i tužioca - određuje se mjestom sprovođenja preliminarnog istraživanja. Najčešće je to mjesto izvršenja djela koje sadrži obilježja krivičnog djela (član 152. stav 1. ZKP RF). Po završetku preliminarnog istraživanja, krivični predmet razmatra se pred sudom na mjestu izvršenja krivičnog djela (član 32. stav 1. ZKP RF), tj. pred istim sudom koji je ranije razmatrao žalbu. Razmatranje od strane sudije žalbe na radnje i odluke donesene tokom predistražnog postupka - ne predstavlja osnov za izuzeće sudije prilikom odlučivanja o predmetu u suštini (*по существу*).

U skladu sa članom 125. stav 3. ZKP RF, žalbe koji su podnesene u skladu s članom 125. ZKP RF - razmatraju se u opštinskom (okružnom) (*в*

internet-portalu pravnih informacija“ - *Официальном интернет-портале правовой информации (pravo.gov.ru*).

районном суде) sudu ili vojnom sudu (*военном суде*) odgovarajućeg nivoa - *соответствующего уровня* (garnizonskom vojnom sudu - *гарнизонном военном суде*) od strane sudije lično (*единолично*)

Podnošenje žalbe, po pravilu, ne obustavlja preduzimanje radnje i izvršenje odluke (stav 7. člana 125. ZKP RF). Pravo na obustavljanje izvršenja osporenih radnji i odluka, uzimajući u obzir navode iznesene u žalbi, pripada organu unutrašnjih poslova, službeniku organa unutrašnjih poslova, istražitelju i tužiocu. Obustavljanje ili ukidanje osporene odluke ne oslobađa navedena lica obaveze da žalbu upute sudu na razmatranje.

Žalba se razmatra od strane sudije najkasnije u roku od pet dana od dana njenog prijema (stav 3. člana 125. ZKP RF). U tom roku sudija je dužan da obavijesti (putem telefonske depeše ili obavijesti - *телефонограммой или извещением*) službenika organa unutrašnjih poslova, istražitelja i tužioca o prijemu žalbe, o potrebi da dostave svoja objašnjenja, kao i materijale koji potvrđuju zakonitost i osnovanost osporenih radnji i odluka.

U zakonu ne postoji precizan spisak dokumenata koje službenik organa unutrašnjih poslova, istražitelj ili tužilac podnose sudiji radi potvrđivanja zakonitosti i osnovanosti osporenih radnji i odluka. Očito je da materijali treba da uvjerljivo (*убедительно*) svjedoče o zakonitosti i osnovanosti preduzete radnje i donesene odluke, a njihovo podnošenje sudu ne smije negativno uticati na utvrđivanje istine (*истины*) u predmetu.

Razmatranje žalbe sprovodi sudija na javnoj sudskoj sjednici (*в открытом судебном заседании*). Sudska procedura (*судебная процедура*) se time razlikuje od administrativne (*административной*) što se predmet razmatra na osnovu kontradiktornosti stranaka (*на основе состязательности сторон*), uz obezbjeđivanje jednakih procesnih prava (*равных процессуальных прав*). Ovaj princip se primjenjuje i na odlučivanje suda o žalbama, imajući u vidu da se sudska provjera u ovim slučajevima vrši u fazi predistražnog postupka, kada treba imati u vidu potrebu čuvanja tajne istrage (*необходимость сохранения тайны следствия*).

U skladu sa članom 125. stav 3. ZKP RF, u sudskoj sjednici (*в судебном заседании*) pri razmatranju žalbe učestvuje podnosilac žalbe, kao i njegov branilac, zakonski zastupnik ili punomoćnik, ukoliko već učestvuju u predmetu. Međutim, ako lice istovremeno s podnošenjem žalbe podnese i podnesak za učešće u sudskoj provjeri (*в судебной проверке*) branioca, zakonskog zastupnika ili punomoćnika koji ranije nisu učestvovali u krivičnom predmetu, potrebno je preduzeti mjere kako bi im se omogućilo učešće u sudskoj sjednici.

U postupku razmatranja žalbe pred sudijom učestvuje i tužilac. Zakon predviđa učešće i drugih lica čiji interesi su neposredno pogođeni osporavanim postupanjem (nepostupanjem) ili odlukom, a to mogu biti službena lica čije radnje i odluke se osporavaju, učesnici krivičnog postupka sa suprotnim procesnim interesom, svjedoci itd.

Sud je dužan preduzeti mjere da pravovremeno obavijesti lica o vremenu i mjestu razmatranja žalbe. Ako, uprkos tome, uredno obaviještena lica ne dođu

na sudsku sjednicu i ne insistiraju na razmatranju žalbe uz njihovo prisustvo, nema prepreka da sud razmotri žalbu.

Usljed kontradiktornosti stranaka, one moraju imati jednak obim procesnih prava, zbog toga je sudija dužan objasniti prisutnim licima njihov pravni status, prava i obaveze.

Pri razmatranju žalbi pred sudom učesnici postupka imaju pravo: obrazložiti žalbu; davati objašnjenja; predočavati dokaze; podnositi podneske koji se odnose na predmet žalbe; tražiti izuzeća; štititi svoja prava i zakonske interese svim drugim sredstvima i načinima koji nisu u suprotnosti sa zakonom. Međutim, treba napomenuti da zakon ne predviđa pravo učesnika u postupku po žalbi da se upoznaju s materijalima koji se dostavljaju sudu radi potvrđivanja zakonitosti i osnovanosti procesnih odluka i radnji.

Razmatranje žalbe vrši se u revizionom postupku (*в ревизионном порядке*): sud nije vezan navodima iznesenim u žalbi i dužan je sveobuhvatno ispitati zakonitost i osnovanost osporene radnje ili odluke.

U slučaju da sudija prilikom provjere zakonitosti radnji i odluka službenika unutrašnjih poslova, istražitelja i tužioca utvrdi povrede zakona koje ograničavaju prava učesnika postupka, donosi o tome posebno rješenje upućeno tužiocu koji vrši nadzor nad provođenjem istrage.

Ako sudija, nakon razmatranja žalbe, donese odluku o njenom usvajanju, u rješenju će ne samo proglasiti postupanje (nepostupanje) ili odluku nadležnih službenih lica nezakonitom ili neosnovanom, već će ih i obavezati da otklone utvrđeno kršenje (*устранить допущенное нарушение*).

Dostavljanje kopije rješenja (*копии постановления*) sudije, donesenog po žalbi, podnosiocu žalbe i tužiocu (stav 6. člana 125. ZKP RF) daje im mogućnost da ga ospore u kasacionom postupku – *в кассационном порядке* (poglavlje 47.1. ZKP RF) i u postupku nadzora - *в порядке надзора* (poglavlje 48.1. ZKP RF).

U skladu s članom 127. ZKP RF, žalbe i prigovori na presude, odluke i rješenja sudova prvog i apelacionog stepena (*первой и апелляционной инстанций*), kao i na prigovore i sudska rješenja donesena tokom predistražnog postupka u krivičnom predmetu, podnose se i razmatraju u skladu s postupkom utvrđenim poglavljima 45.1. i 47.1. (u apelacionom i kasacionom postupku). Žalbe i prigovori na sudske odluke koje su postale pravosnažne podnose se i razmatraju u skladu s postupkom utvrđenim poglavljima 48.1. i 49. ZKP RF, odnosno u nadzornom postupku i u postupku ponavljanja postupka zbog novih ili naknadno otkrivenih okolnosti.

Član 125.1. ZKP RF predviđa određene posebnosti razmatranja pred sudom žalbi na rješenja službenika organa unutrašnjih poslova, istražitelja, rukovodioca istražnog organa ili tužioca o obustavi krivičnog postupka ili krivičnog gonjenja iz osnova predviđenih članom 24. stav 2. ili članom 27. stav 3. ZKP RF.

ZAKLJUČAK

Osnovni procesni dokumenti koji se sastavljaju u predistražnim fazama u ZKPRF su: zapisnici, naredbe, optužnica i optužni akt. U sudskim fazama ovi dokumenti su: zapisnici sudskih sjednica, naredba sudije, odluka suda, presuda i zaključak (prema sudu porotnika). Svi procesni dokumenti moraju biti u skladu sa zakonom koji predviđa njihovo sastavljanje i sa činjeničnim okolnostima utvrđenim materijalima predmeta.

Tok zastarnog roka počinje od trenutka izvršenja krivičnog djela ili od trenutka stupanja presude suda na pravnu snagu i može biti obustavljen ili prekinut usljed nastupanja okolnosti utvrđenih zakonom.

Procesni troškovi uključuju troškove plaćanja advokata (ako se odbrana pruža o trošku države), isplatu naknada svjedocima, vještacima, ekspertima i prevodiocima, putne troškove i dnevnice učesnika postupka, kao i druge izdatke vezane za obezbjeđenje pravde.

Podnesak je obraćanje učesnika krivičnog postupka, kojim se izražava određeni zahtjev koji se odnosi na omogućavanje ostvarivanja prava regulisanih normama ZKP RF, upućeno nadležnim službenim licima ili organima.

Pojam žalbe u krivičnom postupku zakonodavac nije definisao. Ipak, u skladu sa članom 4. stav 4. ZKPRF, žalba je zahtjev građanina za obnovu ili zaštitu njegovih povrijeđenih prava, sloboda ili zakonitih interesa, ili prava, sloboda ili zakonitih interesa drugih lica. Subjektivni sastav podnosilaca žalbi ne ograničava se samo na građane. Žalbu mogu podnijeti sva lica koja smatraju da su njihova prava, slobode ili zakonski interesi povrijeđeni.

Literatura:

Арсеньев, В.Д. (1964). *Вопросы общей теории судебных доказательств в советском уголовном процессе*, Москва, Изд-во „Юридическая литература.

Брянская, Е.В. (2021). *Отдельные вопросы стратегии и тактики аргументации в процессе доказывания по уголовному делу в суде первой инстанции*, Криминалистика: вчера, сегодня, завтра, № 3, 172-181.

Актуальные проблемы судебной, правоохранительной, правозащитной, уголовно-процессуальной и антикоррупционной деятельности: материалы Международной научно-практической конференции: в 2 ч., отв. ред. В.А. Семенцов; Министерство науки и высшего образования Российской Федерации, Краснодар, Кубанский гос. ун-т, 2024, Часть 2.

Амирбеков, К.И. (2020). *Прокурорская проверка исполнения законов: понятие и содержание, поводы и основания, предмет и пределы (теоретический подход)*, Российский следователь, № 2, с. 63–68.

Архипова, Н.А. (2021). *Организационно-тактические аспекты производства освидетельствования*, Право и государство: теория и практика, № 11 (203). с. 286–288.

Афанасьева, Т.И. (2022). *К вопросу о прокурорской проверке*, Государственная власть и местное самоуправление, № 9, с. 26–31.

Бобров, В.К. (2023). *Обеспечение прав участников уголовного судопроизводства при окончании предварительного следствия с обвинительным заключением*, Вестник Московского университета МВД России, № 3, с. 32–33.

Большая советская энциклопедия, Издательство Советская энциклопедия, 1970-1977.

Воронин, М.И. (2020). *Недопустимая допустимость электронных доказательств*, *Судебная практика и пробелы в УПК, Уголовный процесс*, № 10, с. 46–55.

Гуськова, А.П., Муратова, Н. Г. (2005). *Судебное право: история и современность судебной власти в сфере уголовного судопроизводства*, Москва, Юрист.

Даниленко, И.А., Россинский С.Б. (2020). Следственное освидетельствова ние: практические и технологические аспекты, *Криминалистика: вчера, се годня, завтра*, № 4 (16), с. 135–144.

Иванов, П.Ю. (2019). *Проблемы при квалификации превышения должност ных полномочий*, Дневник науки. Электронный научный журнал, № 5.

Ломовский, В.Д. (1988). *О понятии и содержании прокурорской проверки,* Известия высших учебных заведений, Правоведение, № 5, с. 91.

Исаева, Р.М., Латыпов, В.С. (2021). *Процессуальные сроки в уголовном процессе России*, Современные проблемы уголовного процесса: пути решения: сб. материалов 2-й Междунар. конф. Уфа: Уфимский юридический институт МВД России.

Калиновский, К.Б., *Уголовный процесс*. *Конспект лекций* [Электронный ресурс]. URL: *https://kalinovsky-k.narod.ru/p/lecture_notes/.*

Калиновский, К.Б. и другие (2019). *Образцы процессуальных документов. Досудебное производство (с право выми позициями Конституционного суда Российской Федерации): практиче ское пособие*, СПб., Санкт-Петербургская академия Следственного комитета.

Калиновский К.Б. *Уголовный процесс*. *Конспект лекций*. *Уголовный процесс.* Сайт. К.Калиновского [Электронный ресурс]. URL: *https://kalinovsky-k.narod.ru/p/lecture _notes/.*

Качалова, О.В., Качалов, В.И. (20019). *Право на справедливое судебное разбирательство и особый порядок судебного разбирательства: есть ли коллизия*?, Вестник Томского государственного университета, № 445, с. 197–202.

Ларьков, Н. С. (2006). *Документоведение: учебное пособие*, АСТ, Восток-Запад.

Милич, И. (2021). *Условное осуждение*, Роль права в обеспечении благопо лучия человека: материалы Междунар. науч.-практ. конф. Москва, Юрист, с. 450–454.

Москалькова, Т.Н. (2020). *Соблюдение и защита прав потерпевших в уголовном процессе,* тематический доклад Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации. Москва, Проспект, с. 62–63.

Мурадьян, Э. М. (2007). *Судебное право*, СПб, Юр. центр Пресс.

Насонова, И.А., Буров, Ю.В. (2008). *Уголовно-процессуальное значение окончания предварительного следствия с составлением обвинительного заключения*, Вестник Воронежского института МВД России, № 1, с. 51.

Новицкая, В.В., Новицкий, В.А. (2006). *Процессуальное право,* Ставрополь. СевКавГТИ.

Образцы процессуальных документов. Досудебное производство, Под общей редакцией заместителя председателя Верховного суда РФ А. А. Толкаченко. Книга доступна в электронной библиотечной системе *biblio-online.ru,* Москва Юрайт, 2014

Поперечный, А.А. (2017). *Значение и содержание обвинительного заключения*, Эпоха науки, № 9.

Рарог, А.И. (2003). *Настольная книга судьи по квалификации преступлений: практич. Пособие*, Москва, ТК Велби, Проспект, с. 17-18.

Рыжаков, А.П., Заливин, А.Н. (2018). *Процессуальные документы, копии которых вправе получить потерпевший, Подготовлен для системы КонсультантПлюс, https://www. consultant. ru/law/podborki/ processualny jdokument_ pony atie/,* КонсультантПлюс, 1992-2025.

Рожкова М. А. (2003). *Судебный акт и динамика обязательства,* Статут, Москва.

Семенов, Е.А. (2018). *К вопросу об участии лиц, обладающих специальными знаниями в уголовном процессе России,* Обеспечение прав и законных интересов граждан в деятельности органов дознания и предварительного следствия: сб. тр. конф. Орел: Орловский юрид. институт МВД России им. В.В. Лукьянова, с. 259–263.

Смелова, С.В. (2017). *Разграничение злоупотребления должностными полномочиями и превышения должностных полномочий: проблемы правоприменения*, Человек, общество и культура в XXI веке: сб. науч. тр. по материалам Междунар. науч.-практ. конф., Под общ. ред. Е.П. Ткачевой, Белгород: АПНИ, с. 128–131.

Сухарева, А. Я., Зорькина, В. Д. (1998). *Большой юридический словарь*, Под ред. В. Е. Крутских, Москва, ИНФРА-М.

Зайцев, П. (2002). *Электронный документ как источник доказательств*, Законность, № 4, с. 40–44.

Шувалова, Н.Н., Иванова, А. Ю. (2007). *Основы делопроизводства и язык служебного документа: учебно-практическое пособие*, Ростов н/Д, Феникс.

Шугрина Е.С. (2001). *Техника юридического письма: Учебно-практическое пособие*, 2-е изд., Москва.

PROCEDURAL DOCUMENTS, DEADLINES, PROCEDURAL COSTS, SUBMISSIONS AND APPEALS IN CRIMINAL PROCEEDINGS OF THE RUSSIAN FEDERATION

Academician prof. dr Miodrag N. Simović[27]

Prof. dr Vladimir M. Simović [28]

Abstrac*t: In the criminal proceedings of the Russian Federation, procedural documents are procedural acts in which the actions and decisions of authorities and officials who conduct the proceedings in criminal cases are recorded. They are divided into two groups: records of investigative and judicial actions that confirm the fact of implementation, content and results of investigative and judicial actions, and rulings, which can be expressed in the form of an order, decision, judgment, conclusion. On the other hand, statutes of limitations are time periods after the expiration of which the legal consequences of committing a crime do not apply: the person is released from criminal liability or is not sentenced.*

In addition, a submission in criminal proceedings is a petition submitted for the fullest possible exercise of one's rights, by which a person requests the implementation of procedural actions or the adoption of procedural decisions or the waiver thereof, which is addressed to an authority or an official who has the appropriate authorizations in the criminal proceedings.

The paper analyzes the concept and types of criminal procedural documents; concept, types and method of calculating procedural deadlines; concept, as well as the method of submission, consideration and resolution of submissions and appeals in criminal proceedings, and the concept, types and method of collection of procedural costs. In this regard, the types of documents required for carrying out a certain procedural action or making a decision, the beginning and end of the procedural deadline and the difference between submissions and appeals in criminal proceedings, are determined. This implies having the skills of compiling procedural documents, applying the provisions of the law in the part that governs procedural deadlines, and acting upon submissions and appeals.

Key terms*: judgment, criminal procedure deadlines, submission, appeal, costs of criminal proceedings.*

---

[27] *Full member of the Academy of Sciences and Arts of Bosnia and Herzegovina; full member of the European Academy of Sciences and Arts; foreign member.Russian Academy of Natural Sciences; full professor at the Faculty of Law, University of Bihać, professor emeritus; retired judge of the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina; e-mail: msimovic@anubih.ba; https://orcid.org/0000-0001-5116-680X .*

[28] Judge of the Supreme Court of the Republic of Srpska; Full Professor, Faculty of Security and Protection, Slobomir P University of Banja Luka; e-mail: *vlado_s@blic.net; https://orcid.org/0009-0002-9640-6488.*